

İsm-i Tafdîl

Aşağıdaki kelimeleri inceleyiniz, okunuş ve anlam bakımından ortak yönlerini tespit ediniz.

Daha büyük, en büyük	أَكْبَرُ
Daha üstün, en üstün	أَفْضَلُ
Daha merhametli, en merhametli	أَرْحَمُ
Daha ünlü, en ünlü	أَشْهَرُ

Görüldüğü üzere her bir kelime, herhangi bir nitelikte bir kimse veya nesnenin diğerlerinden daha üstün, daha çok olduğunu ifade etmektedir. Vezni ve örneği aşağıdaki gibidir.

VEZNİ	ÖRNEĞİ
أَفْعَلُ	أَكْبَرُ

Aşağıda bazı ism-i failer yer almaktadır. Bunların okunuşlarını ve anlamlarını inceleyiniz.

Daha cömert, en cömert	أَكْرَمُ	←	كَرِيمٌ	Cömert
Daha kolay, en kolay	أَسْهَلُ	←	سَهْلٌ	Kolay
Daha zor, en zor	أَصْعَبُ	←	صَعْبٌ	Zor
Daha küçük, en küçük	أَصْغَرُ	←	صَغِيرٌ	Küçük
Daha iyi, en iyi	أَحْسَنُ	←	حَسَنٌ	İyi
Daha güzel, en güzel	أَجْمَلُ	←	جَمِيلٌ	Güzel
Daha bilgili, en bilgili	أَعْلَمُ	←	عَالِمٌ	Âlim, bilgili
Daha doğru, en doğru	أَصْدَقُ	←	صَادِقٌ	Doğru sözlü
Daha çok, en çok	أَكْثَرُ	←	كَثِيرٌ	Çok
Daha âciz, en âciz	أَعْجَزُ	←	عَاجِزٌ	Âciz
Daha cimri, en cimri	أَبْجَلُ	←	بَجِيلٌ	Cimri
Daha büyük, en büyük	أَعْظَمُ	←	عَظِيمٌ	Büyük
Daha faydalı, en faydalı	أَنْفَعُ	←	نَافِعٌ	Faydalı
Daha mutlu, en mutlu	أَسْعَدُ	←	سَعِيدٌ	Mutlu

Tüm bu kelimelerden ve kelimenin vezninden anlaşıldığı üzere:

- İsm-i tafdîlin başında kelimenin aslından olmayan fethalı bir hemze bulunur.
- Fâul-kelime sâkin, aynul-kelime fethalıdır.
- İsm-i tafdîlin kendine özgü müennes ve cemî yapısı vardır. Çekim tablosu aşağıdaki gibidir.

İSM-İ TAFDİL (ERİL)			
أَكْبَرُ	أَكْبَرُونَ	أَكْبَرَانِ	أَكْبَرٌ
en büyükler		iki en büyük	en büyük

İSM-İ TAFDİL (DIŞİL)			
كَبِيرٌ	كَبِيرَاتٌ	كَبِيرَانِ	كَبِيرٌ
en büyükler		iki en büyük	en büyük

- خَيْرٌ ve شَرٌّ kelimeleri yukarıdaki kelimelerin vezinlerine benzemedikleri halde ism-i tafdîl olarak kabul edilir. Buna göre خَيْرٌ kelimesi “en iyi”, شَرٌّ kelimesi de “en kötü” anlamına gelir.

İsm-i Tafdîli Tanıma, Okuma ve Anlama Yöntemleri	
Tanıma yolu	<p>- İsm-i tafdîlin müfred müzekker vezninde kelimenin en başında, kelimenin aslından olmayan bir hemze bulunur. Fakat bunu muzari fiilin mütekellim sîgası (أَعْلَمُ - biliyorum) ile karıştırmamalıdır. Bunları birbirinden ayırt etmek ancak söz içerisindeki durumuna (bağlama) bağlıdır.</p> <p>- İsm-i tafdîlin müfred müennes vezninde kelimenin sonunda “yâ” harfi şeklinde yazılan bir “elif-i maksûra” bulunur.</p>
Okuma stratejisi	<p>- İsm-i tafdîlin müfred müzekker veznindeki bir kelimenin ilk harfi olan zâid hemze fetha harekelidir. Fâel-kelime sâkin, aynel-kelime fetha harekelidir. أَكْبَرُ gibi.</p> <p>- Kelime müennes ise fâel-kelime zammeli, aynel-kelime sâkin ve lâmel-kelime fethalıdır. Zâid elif harfi ise bilindiği üzere sâkindir. كَبِيرٌ gibi.</p> <p>- Kelime müsennâ veya cemi ise bu kalıplar için daha önceki derslerde anlatılan okunuş kuralları ism-i tafdîl için de geçerlidir.</p>
Anlama-anlamlandırma yöntemi	<p>İsm-i tafdîl kıyaslamalarda kullanılır ve bir özellikte bir şeyin diğerinden daha üstün olduğunu anlatır. أَكْبَرُ denildiğinde “büyüklük” niteliğinde bir şeyin diğerinden daha üstün olduğu anlatılmak istenir. Bunu dilimizde “daha”, “en” ifadeleri karşılar. Bu durumda أَكْبَرُ sözcüğü “daha büyük” veya “en büyük” anlamlarına gelir.</p>

ALİŞTIRMALAR

(1) Aşağıda bulunan ism-i tafdil kalıbındaki kelimeleri harekeleyiniz.

أفضل	-	أكبر	-	أرحم	-	أكرم	-	أشرف	-	أعلم
أسعد	-	أصعب	-	أسهل	-	أصغر	-	أحسن	-	أجمل
أصدق	-	أكثر	-	أعجز	-	أجل	-	أنفع	-	أعظم
فضلى	-	كبرى	-	صغرى	-	حسنى	-	عظمى	-	سعدى
أفاضل	-	أكابر	-	أصاغر	-	أعاضل	-		-	

(2) Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılığını yazınız.

.....	:	أعقل	:	أكبر
.....	:	أكمل	:	أكرم
.....	:	أطيب	:	أعلم
.....	:	أكذب	:	أسهل
.....	:	أحرص	:	أشهر
.....	:	أبعد	:	أحسن
.....	:	أقرب	:	أعظم
.....	:	أسبق	:	كبرى
.....	:	أنجح	:	حسنى
.....	:	فصحى	:	عظمى
.....	:	صغرى	:	أفاضل
.....	:	أصاغر	:	أكابر

Aşağıdaki kelimeleri harekeleyiniz ve Türkçe karşılıklarını yazınız.

.....	:	مفتوحة	:	حَمَلَن
.....	:	بِجَالِس	:	مَذْهَب
.....	:	قَرِيْتَان	:	سَارِقَة
.....	:	فَاصِنَع	:	مَالِكِي
.....	:	يُرْزَق	:	يَضْحَكُون
.....	:	مَعْبُود	:	خُلِقَ
.....	:	بَيِّنَات	:	خَرَجْتَن
.....	:	لَا تَرْفَعُوا	:	عَلِمَ
.....	:	بُعِثْتُ	:	مَخْلُوقُونَ
.....	:	تَوَابِع	:	شَمْسِي
.....	:	تُرْكِنَا	:	تَعْرِفِينَ
.....	:	لِنَ أَقْبَل	:	مَنْزَلَة
.....	:	إِسْلَامِي	:	مَقْتُول
.....	:	قَتَل	:	كَتَبُوا
.....	:	نَافِع	:	تُحْشِرُونَ
.....	:	كَافِرُونَ	:	حَكَام
.....	:	وَلِيَعْمَلُوا	:	لَمْ تَسْرِقْ
.....	:	شَكَرْ	:	فَعَلَ